

National Economic Security

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF ENERGY SECURITY OF THE ROMANIAN ECONOMY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

ASPECTE TEORETICE ŞI PRACTICE ALE SECURITĂȚII ENERGETICE A ECONOMIEI ROMÂNIEI ÎN CONTEXTUL UNEI DEZVOLTĂRI DURABILE

Gribincea Alexandru

Doctor habilitat în economie, profesor universitar
Universitatea Liberă Internațională din Moldova
e-mail: agribincea@mail.ru

Popescu Maria

Doctorandă, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
e-mail: blondin42003@yahoo.com

Abstract

The energy policy of the E.U. has constantly adapted to the macroeconomic and geo-strategic realities of the member states policies, in order to provide and ensure security of energy supply, constancy, sustainability and also to guarantee affordable and competitive prices for all the consumers, where as a major beneficiary of energy, still has a vulnerable and unstable position on the global market. The challenges of climate change, supporting development in energy efficiency as a contribution to tempering energy transfer demands, reducing gas emissions, all lead to the development of research, innovation and increasing competitiveness. Energy security is, along with competitiveness and sustainable development, one of the pillars of the energy strategy. Romania must start from a rigorous analysis of what it has, to propose a strategy by 2030, which will correlate national investments with European and global ones, to find the right model in terms of market configuration and internal energy system, to benefit from the development of the interconnection of the gas-energy networks north-south and to build an energy community, which will support the national energy regulators and operators and of transmission systems.

Keywords: *energy, energy security, alternative sources, hydrocarbon imports, energy policy*

JEL Classification: *F5, K32, L71, Q43*

INTRODUCERE

În contextul permanentelor transformări economice care se desfășoară la nivel global, noua strategie de securitate europeană este solicitată să se modifice permanent față de principalele riscuri globale, să identifice apariția unor amenințări ori vulnerabilități, pentru a pune la dispoziția actorilor din sistemul energetic soluții detaliate pentru orice situație. Vulnerabilități ca încălzirea globală, dependența energetică, crizele economice europene și mondiale și, mai nou, medicale, dar și alte elemente identificate ca pericole, precum sărăcia, foametea, corupția, eșecul creșterii economice, pot deveni amenințări reale. Creșterea substanțială a economiei statelor mai puțin dezvoltate și recenta criză financiară provocată de criza medicală, au destabilizat statele puternic industrializate și pe cele unde ritmul creșterii economice este mai scăzut. Varietatea furnizorilor de resurse angrenați într-o aprovizionare flexibilă, adaptarea infrastructurilor la cerințele actuale, încheierea procesului de realizare a unei piețe integrate și dinamice, reducerea modalităților dependenței energetice, evaluarea progreselor, reducerea cheltuielilor în

cadrul sistemului energetic și combaterea încălzirii globale, sunt printre principalele obiective ale UE. Constituirea uniunii energetice va duce la creștere economică și la modernizarea sistemului energetic european. Securitatea energetică constituie, alături de competitivitate și dezvoltare durabilă, unul dintre pilonii strategiei energetice. România trebuie să pornească de la o analiză riguroasă a situației actuale, să propună o strategie nouă până în anul 2030, care să coreleze investițiile naționale cu cele europene și mondiale, să găsească modelul potrivit privind configurarea pieței și a sistemului energetic intern, să beneficieze de dezvoltarea interconectării rețelelor de gaz și energie nord-sud și să construiască o comunitate energetică care să susțină reglementatorii și operatorii naționali de energie și ai sistemelor de transport.

Gradul de investigare. Printre cercetătorii străini ai cooperării internaționale pe probleme de analiza securității energetice, trebuie remarcate lucrări care prezintă o gamă largă de abordări în studiul securității energetice. Această diversitate contribuie la o înțelegere cuprinzătoare a securității energetice. De exemplu, lucrările lui D. Yergin ne permit să studiem SEG în contextul istoriei rolului sistemelor energetice în cadrul relațiilor externe. E. Downs, care are experiență în cercetarea structurilor analitice ale experților legate de organele guvernamentale, explorează caracteristicile formării politicii de stat dependentei energetice, cu precădere China. M. Clar examinează locul problemelor globale de securitate energetică, analizând potențialul de criză al dezacordurilor, în general, pentru alte domenii ale relațiilor internaționale. Între toate aceste curente de gândire se remarcă Școala de la Copenhaga, ai cărei reprezentanți – Barry Buzan, Ole Waever și Jaap de Wilde – sunt „adeptii distincției în funcție de nivelul de coeziune socio-economică” și susțineau că „securitatea colectivităților umane este afectată de factori din cinci sectoare principale: militar, politic, economic, social și de mediu. Aceste dimensiuni „operează în interdependență, fiecare dintre ele fiind un punct central în ordonarea priorităților din cadrul problematicii securității” Criza din lumea financiară descoperă posibilități noi de acțiune în lumea energiei cu impact asupra țărilor și companiilor din sectorul energiei și modul în care criza le-ar putea forța pe acestea să se transforme, susțin Dr. Heiko Borchert și Karina Forster [1].

Obiectivul pachetului privind securitatea energetică din cadrul UE este de a asigura o eficiență energetică sporită la prețuri competitive, garantată și durabilă care să conducă la temperarea cheltuielilor, scăderea emisiilor poluante, sprijinirii cercetării, inovării și creșterii competitivității, accelerarea dezvoltării tehnologiilor de rețele cu aplicații inteligente în urbanism, transporturi curate, combustibili alternativi și utilizarea în continuare a energiei nucleare.

Scopul cercetării constă în investigarea impactului amplificării proceselor de globalizare, tehnologizare și digitalizare asupra strategiei energetice, importanța și modalitatea de a utiliza cea mai bună metodă de studiere și tratare a viitoarei strategii energetice pentru România, în contextul în care energia a devenit un factor strategic în politica globală, o cheltuială costisitoare, o componentă vitală în creșterea economică și evoluția societății, în identificarea potențialului unor surse de energie de adaptare la provocările globalizării în condiții de vulnerabilitate și instabilitate economică mondială, consolidarea unor pachete de politici optime, care să asigure o energie la prețuri accesibile, sigură și durabilă, la adoptarea unor obiective referitoare la dezvoltarea surselor regenerabile; o eficiență energetică cu realizarea de economii, diminuarea efectului de seră; dezvoltarea infrastructurii energetice și finalizarea pieței interne de energie, implicarea mediului academic, a reprezentanților din economia reală și a instituțiilor publice pentru a scoate în evidență pericolele existente pentru securitatea energetică și a căilor de depășire a acestora.

CERCETARE ȘI ANALIZĂ

Dezvoltarea durabilă reprezintă îmbunătățirea standardului de viață, opțiunea concretă a cetățenilor de a face alegeri, crearea unui mediu propice de răspândire a cunoștințelor pentru o mai bună informare. Astfel, ar trebui să ajungem la o situație în care să avem „o viață bună, în interiorul planetei noastre”[2] prin utilizarea mai inteligentă și eficientă a resurselor, cu o economie modernă care să servească sănătății și bunăstării, tranziția către realizarea unui sistem decarbonizat în paralel cu asumarea de soluții eficiente la costuri competitive și a trecerii la o creștere economică bazată pe investiții fără influențe asupra climei, bogată în biodiversitate care să se conformeze pe deplin Agendei 2030 a ONU, cu respectarea Țintelor stabilite pentru o dezvoltare durabilă. Această tranziție trebuie să aducă beneficii, fără discriminare, tuturor, asigurând egalitate și incluziune.

Importanța problemei abordate este evidentă, întrucât analizează necesitatea și oportunitatea implicării mai accentuate a rolului energiei în procesul asigurării securității, atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Este nevoie de o atentă cercetare, o evaluare a previziunilor și performanțelor în domeniul securității energetice în cadrul UE pentru identificarea relației energie-societate, care sunt factorii care determină necesitatea unei eventuale reconfigurări și care este mecanismul de răspuns la provocările globalizării în condiții de vulnerabilitate și instabilitate economică mondială.

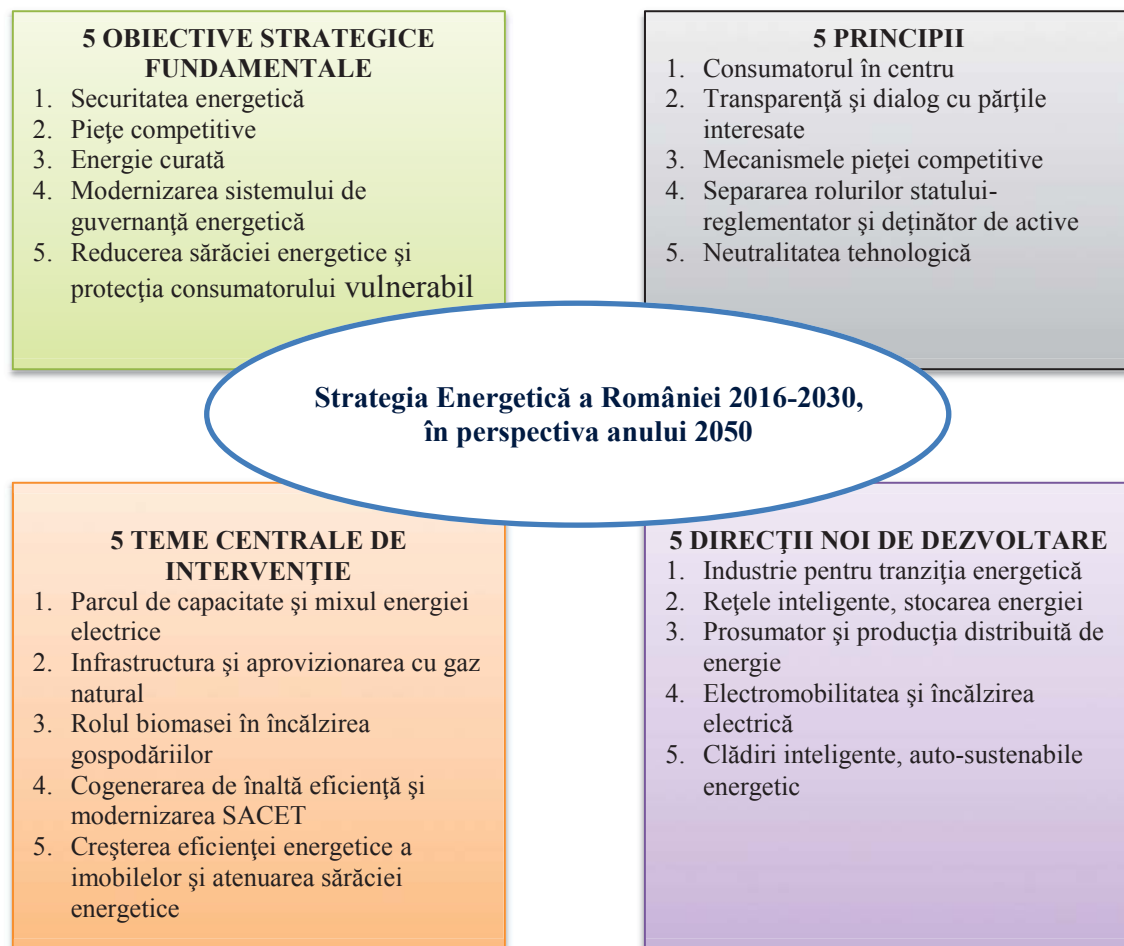
Politica energetică a UE are nevoie de o viziune integrată, bazată pe interacțiunea dintre decidenți, obiective și sectoare implicate, să regrupeze diferite obiective -surse regenerabile, emisii de carbon, consum de energie, eficiență energetică, securitatea aprovizionării, preț stabil, domenii ca securitate, economie, mediu, transport, social, politic și actori (instituții europene, ONG-uri, industrii, organizații umbrelă, actori politici locali, media europeană). Eficiența energetică trebuie să devină avangarda tehnologiilor pentru rețele și locuințe inteligente, a transporturilor curate, a combustibililor nepoluanți și a celei mai sigure producții de energie nucleară din lume.

După cum se susține și în proiectul noii Strategii de Securitate Națională a României, “globalizarea reprezintă cauza esențială în producerea unor pericole și amenințări necunoscute, cu influențe asupra securității economice și energetice actuale, apar oportunități și riscuri noi, avantajează rivalitatea și conlucrarea pentru putere, lupta pentru resurse, rute de transport și piețe de desfacere”. Prin urmare, “securitatea energetică trebuie să țină cont de vulnerabilitățile generate de influențele produse de globalizare, orice disfuncționalitate sau instabilitate dintr-o parte a sursei energetice afectând consumatorii din întreaga lume” [3]. Securitatea energetică este “strâns legată de vulnerabilitatea față de întreruperile în aprovizionarea cu resurse energetice, care se poate reflecta în distrugerea infrastructurii energetice, evenimente naturale, terorism sau război, instabilitatea politică și economică datorată războiului sau altor factori, precum acțiunile greviste, poate duce de asemenea la sincope în industria energetică a unei țări furnizoare. Una din amenințările majore în domeniul securității energetice este reprezentată de creșterea prețului energiei pe piața mondială, impunerea unor creșteri a cheltuielilor de către furnizorii intermediari, amenințarea din partea unor superputeri energetice capabile să influențeze semnificativ piața mondială prin acțiunile lor, prin suspendarea sau anularea livrărilor” [3]. Securitatea aprovizionării cu energie, o utilizare eficientă a resurselor, îmbunătățirea eficienței energetice, prețuri accesibile și soluții inovatoare sunt cruciale pentru o creștere durabilă, care să conducă la diminuarea efectelor rezultate din vulnerabilitatea și instabilitatea energiei [4].

Este analizată importanța energiei, care a devenit un factor principal în politica mondială, o cheltuială importantă pentru dezvoltarea economică, primordială pentru progresul societății, reprezintă un element de bază în domeniul energetic național, fiecare

țară, inclusiv România, acționând astfel încât să fie îndeplinite țintele de politică energetică globală și durabilă, este o parte a strategiei de apărare, militează pentru păstrarea identității energetice naționale, obiectiv care corelează politica internă cu obligațiile care îi revin la nivelul UE. “Strategia energetică trebuie să fie cunoscută, pe înțelesul și la îndemâna tuturor, un îndrumar eficace și eficient pentru organele decizionale din domeniul public, privat, întreprinzători și abonați” [5].

Principiile Strategiei pun în plan central drepturile consumatorilor de energie, cu nevoi și interese diverse în permanentă evoluție, transparență și dialog de substanță cu părțile interesate, modernizarea sistemului de guvernare energetică, în utilizarea mecanismelor unei piețe competitive cu urmărirea țărilor asumate, o modelare cantitativă care oferă soluții referitoare la competitivitatea relativă a tehnologiilor și în care mixul acestora poate susține eficace realizarea obiectivelor strategice (fig.1). Securitatea energetică a României nu mai este posibil să fie definită printr-o singură variantă, ci prin mai multe soluții pe perioade diferite. În primul rând, analiza calitativă a evidențiat deschiderea și transparența activităților de redactare a strategiei, urmată de modelarea cantitativă a informațiilor din domeniul energetic românesc.

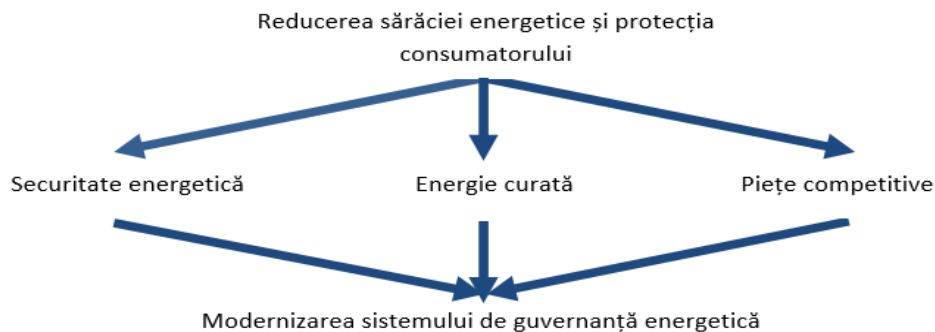

Figura 1. Elementele ce definesc Strategia Energetică a României 2016-2030, în perspectiva anului 2050

Sursa: elaborat de autor în baza [energie.gov.ro//Strategia-Energetica-a-României-2016-2030]

Strategia cuprinde cinci obiective strategice fundamentale: necesitățile de securitate energetică, de garantare a competitivității economiei, tranziția sectorului energetic către un sistem de evoluție sustenabil bazat pe o bună guvernare a sectorului

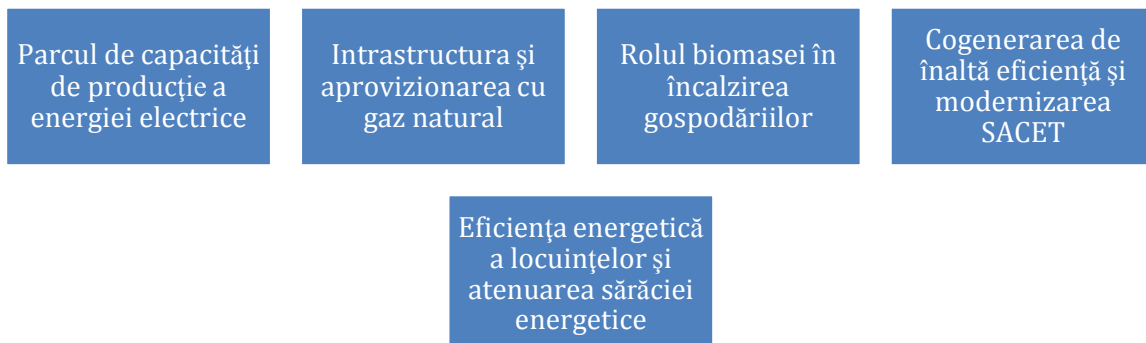
energetic, asigurarea energiei pentru toți consumatorii, reducerea sărăciei energetice și protecția consumatorilor vulnerabili [6] (fig.2).

Figura 2. Cinci obiective strategice fundamentale. Strategia Energetică a României 2016-2030

Sursa: elaborat de autor în baza: [energie.gov.ro/.../Strategia-Energetica-a-Romaniei-2016-2030]

În cadrul Strategiei sunt menționate: ponderea combustibililor tradiționali în mixul energetic din viitor, hidroenergia care va rămâne o prioritate a sistemului energetic național urmată de importanța aparte a componentei nucleare și a energiei verzi; gazul natural extras care poate asigura cererea internă, producția de cărbune va fi limitată de costul emisiilor naționale de gaze cu efect de seră; biomasa și cogenerarea de înaltă eficiență energetică a locuințelor își păstrează rolul central în încălzirea gospodăriilor din mediul rural. Sunt necesare investiții programate împreună cu înnoirea și abordarea dintr-o altă perspectivă a sistemelor de alimentare centralizată cu agent termic (fig.3).

Figura 3. Cinci arii centrale de intervenție strategică. Strategia Energetică a României 2016-2030

Sursa: elaborat de autor în baza [energie.gov.ro/.../Strategia-Energetica-a-Romaniei-2016-2030]

Obiectivele strategice fundamentale sunt asumate cu ținte concrete, acțiuni și procese de funcționare precise, preluate ulterior de politicile din domeniu, în concordanță cu interesele părților participante și culminând cu transpunerea lor în viitor prin dispoziții legale și obligatorii” [7]. Acestea pot fi îndeplinite în diferite configurații ale țințelor operaționale, căile corespunzătoare de acțiune sunt redată prin mijloace adecvate, conținutul acestora fiind explicat și lămurit de părțile interesate, exprimarea lor trebuie să fie o formă de exercițiu democratic, cu eventuale obligații concrete de ordin economic, tehnologic, ecologic și geopolitic” [8]. Etapa finală constă în modelarea cantitativă a cifrelor din domeniul energetic românesc, prin ”completarea a trei ipoteze de strategii energetice cu viziuni în perspectiva Strategiei în toate aspectele privind producția de energie, import, consum, producția totală de electricitate, evoluția intensității energetice,

nevoia de investiții, energia nepoluantă, prețurile de cost pentru producerea acesteia” [9]. Aceasta va include, după integrarea rezultatelor modelării, “proiecții optimizate ale mixului energetic, opțiuni tehnologice de dezvoltare către realizarea obiectivelor strategice fundamentale, definirea rolului statului în acest domeniu, țintele naționale privind măsurile de protecție a mediului înconjurător și a biodiversității. Vor fi enunțate țintele prioritare cu privire la cercetarea științifică, la educație și la formarea profesională, vor fi specificate acțiunile de consolidare a poziției României în piețele energetice regionale și de creștere a securității energetice interne și externe” [9].

La București, experți și decidenți din energetica românească au participat la Energy Strategy Summit 2016, al cărui obiectiv principal a fost „să contribuie prin realizarea unui raport, care a fost promovat Guvernului cu propuneri pentru a fi cuprinse în strategie. Drept urmare, mai mulți invitați din zona afacerilor, economiști cu o îndelungată experiență și autorități cu responsabilități în industria energetică au asistat la dezbaterile organizată pe subiectul strategiei energetice naționale” [10]. Din acest raport am selectat următoarele idei esențiale: interconectivitate și avans tehnologic, costurile securității naționale investiția în securitatea energetică, contribuie la întărirea securității naționale, independență, atingerea unui grad ridicat de asigurare a necesarului energetic, în totalitate din resurse interne, accesul la traseele gazoductelor din zona sud-est europeană, dezvoltarea portofoliului de resurse energetice, siguranța resurselor, conlucrare la nivel regional; identificarea “intereselor specifice ale României, prin cunoașterea situației de facto din domeniul energetic, în scopul prevederii în acțiunile viitoare, și a modalității prin care putem să ne promovăm interesele la nivel regional”; - energia nucleară are o mare șansă în contextul actual, poate “să dovedească performanțele economice” ale acestei resurse, deoarece “produce o energie ieftină, sustenabilă, predictibilă, nepoluantă, cu un rol important în strategia viitoare a României”; - transportul de energie lichidă, gazoasă și de electricitate trebuie să fie permanent în atenție; - interconectare cu vecinii – subtraversare Dunării pe relația cu Bulgaria prin proiectul BRUA 2 (coridorul de gaze Bulgaria-România-Ungaria-Austria); - se impune “o cooperare între instituții, de intensificare chiar formalizată a dialogului între legislativ, executiv și reglementatorul energetic, pentru identificarea și îndeplinirea strategiei naționale” - să fim cunoscuți și recunoscuți în zona energetică europeană ca “garant în apărarea și cunoașterea clienților și al producătorilor. Cu un mix energetic diversificat are posibilitatea să solicite și beneficieze de poziții avantajoase în ansamblul Uniunii Energetice”; - Uniunea Energetică și “noua conjunctură din piața de energie reprezintă o mare oportunitate, iar companiile din România pot să se angajeze în mod activ și coordonat în derularea afacerilor în apărarea intereselor lor”; - României îi revine obligația ca pentru următoarea perioadă până în anul 2030 “să definească cea mai redusă generare de energie pe bază de lignit pentru a putea garanta satisfacerea permanentă a consumatorilor ”după negocieri cu UE; - strategia energetică națională trebuie “să funcționeze ca îndrumar investițional, nu ca obligație sau interdicție, să indice primordial opțiuni”; - România are șansa de a ajunge un important producător și exportator de petrol și gaze prin “activități specifice acestui domeniu ”; - pentru a beneficia de securitate energetică, “trebuie să fim producător”; - investițiile în domeniul mediului din proiectele energetice trebuie analizate “ca o șansă și nu ca o cheltuială”, prin creșterea eficienței piețelor de energie și integrarea acestora în piața europeană; - includerea în practică și exploatarea rezultatului revoluțiilor tehnologice.

Revoluția energetică pe care o traversăm a schimbat în profunzime politica, economia, mediul și relațiile sociale, a influențat impresionant cererea de energie, decuplând-o de creșterea economică. Au apărut în piață “resurse noi (șisturi, offshore de mare adâncime), a determinat apariția pe piață pentru prima dată de tehnologii de foraj la

adâncime și a influențat continuu producția cu rezultat direct asupra abundenței de energie”; dezvoltarea infrastructurii și a competitivității constituie substanța unui nou proiect economic național, piața ”funcționează prin competiție și prin creșterea concurenței, ceea ce este în beneficiul clientului”; - indiferent “că vorbim de clienții rezidențiali sau industriali, ANRE trebuie să acorde atenție drepturilor pe care aceștia le au în prezent și în viitor, indiferent de furnizor”; “sărăcia” energetică este o temă actuală care trebuie să fie abordată. Clienții vulnerabili, clienții protejați și clienții casnici sunt noțiuni care trebuie prevăzute distinct în actele normative viitoare, inclusiv acordarea de sprijin consumatorilor aflați în nevoie; creșterea eficienței piețelor de energie și integrarea acestora în piața europeană, deoarece pe cont propriu încă au o productivitate necorespunzătoare, încurajarea cu sprijinul tehnologiilor inovatoare care pot verifica producția și consumul; conectivitatea și partajarea infrastructurii – un management mai inteligent al sistemelor complexe, o analiză mai sofisticată a datelor precum și a impactului tehnologic, “obligă companiile să facă mai mult decât ce le permite modelul tradițional de business”; ideea independenței energetice, înțelesă ca “posibilitatea de a ne baza pe propriile puteri și de a avea inițiativă de stat în promovarea propriilor politici și interese; producerea energiei pe care o consumăm nu este pusă în practică din cauza legislației actuale”; “consumul biomasei aduce beneficii la realizarea de energie electrică și termică, reprezintă un avantaj de țară pentru România și trebuie susținută producția utilizând această resursă” care aduce sustenabilitate economică și independență energetică ; scăderea nivelului de carbon este o țintă importantă pentru România.

Accesarea continuă a fondurilor și mecanismelor de finanțare UE sub egida schimbărilor climatice va permite României să realizeze o economie nepoluantă și va promova adaptarea acestora. “Energia solară, eoliană și hidro, a fost cu peste 10% mai ridicată în primele șapte luni ale anului 2016. Consumul a crescut cu peste 9%, iar energiile-regină au fost cea solară (aproape 15% creștere), eoliană și hidro, care au înregistrat majorări-record în această perioadă, potrivit Institutului Național de Statistică (INS)” [11].

Politica energetică externă a României are nevoie de asocieri și discuții strategice, acorduri reciproce cu celelalte țări, “promovarea de fundamente și reguli de guvernare globală fondate pe receptivitate, competitivitate a piețelor internaționale și pe promovarea tehnologiilor eficiente și curate” [12]. Diplomația României trebuie orientată “în funcție de scopurile urmărite privind interconectările cu rețelele de transport de gaz natural și energie electrică, structura sistemului său energetic, caracteristica zăcămintelor naturale, așezarea geografică și de creșterea economică”. Interconectările, capacitățile noi de depozitare a gazului și calitatea infrastructurii sunt deficitare în România. Concomitent să se soluționeze problema stabilității politice și energetice a regiunii: interconectarea Moldovei este de primă importanță în paralel cu conectarea Ucrainei la traseele de aprovizionare existente.

Pe plan intern, într-o epocă a piețelor globalizate de energie și a interconectărilor, o politică de autosuficiență energetică, neimplicarea în dezvoltarea capacității de export de gaz natural din rațiuni de protecție prin prețuri legiferate, sub media europeană, și a unei accesibilități reduse la beneficiarii finali, a reprezentat o decizie contraproductivă politic și inefficientă economic. Diplomația României privind securitatea economică este legată de calitatea infrastructurii, a guvernării și a politicilor energetice, domenii la care România înregistrează restanțe importante. Vulnerabilitatea cea mai pregnantă ține de “problematika guvernării energetice, de precizia și constanța legilor și a reglementărilor, de compatibilitatea și valoarea instituțiilor, și de autoritatea actului birocratic și administrativ în sectorul energetic”. Alte vulnerabilități interne de securitate energetică pe care le are în

față România în prezent “sunt legate de o stare tehnică precară a capacităților convenționale de producție a energiei electrice, care necesită investiții majore pentru a spori eficiența, pentru a reduce pierderile și pentru a realiza tranziția către conceptul de rețele inteligente prin modernizări și re tehnologizări”.

În context actual al uniunii energetice și al liberalizării pieței, România are oportunitatea mai multor căi de acțiune, care să ducă, *în primul rând*, la o mai bună guvernare a sectorului energetic, având interese în concordanță cu cele ale UE, inclusiv de aplicare integrală a celui de-al treilea pachet energetic. *În al doilea rând*, România poate ajunge un jucător regional important și poate primi resurse financiare suplimentare din folosirea situației create ca țară de tranzit pentru rețelele de gaze naturale. *În al treilea rând*, România poate participa esențial la securitatea energetică a Ucrainei și a Republicii Moldova, prin proiecte finanțabile din fonduri europene, inclusiv interconectări cu Republica Moldova și Ucraina, ceea ce ar conduce la creșterea securității energetice a acestora și o mai bună funcționare a piețelor de energie în statele din estul Europei.

România trebuie să pregătească “o viziune cu acțiuni curajoase și ambițioase, de conservare a capacităților de producție, sprijinirea investițiilor în producători noi de energie electrică, măsuri concrete care să asigure dezvoltarea corectă a pieței. Este nevoie de un cadru juridic și de reglementare stabil pentru investitori, reguli de joc egale pentru toți actorii din piață, privind în ansamblu competitivitatea sectoarelor românești, realizarea unui consens cu părțile interesate după o estimare corectă a costurilor, a beneficiilor fiecărei alternative, examinării angajamentelor anterioare prin susținerea și avansarea obiectivelor uniunii energetice” [13]. România trebuie să aibă în vedere condițiile rămase neîndeplinite, *în primul rând*, cele de profesionalizare în continuare a instituțiilor-cheie, a reglementatorului ANRE, a companiilor de stat Transelectrica și Transgaz, Hidroelectrică, Nuclearelectrică și Romgaz, dezvoltarea abilităților de negociere, pentru ca aceștia să fie pregătiți să reacționeze la evoluțiile în contextul internațional. *În al doilea rând*, România ar trebui să sprijine mai mult integrarea pieței de energie prin crearea unui viitor reglementator european în domeniul energiei și “europenizarea rețelelor de transport al energiei electrice și a gazelor”. Dezvoltarea “unor operatori europeni și a unui reglementator cu o viziune paneuropeană, dacă este inteligent susținută de negociatorii români, ar putea constitui cel mai bun lucru pentru propriul interes național al României” [13]. Este necesar ca diplomația energetică românească să descifreze permanent potențialele vulnerabilități, să riposteze fără întârziere la mișcările de pe piețele internaționale de energie, luând în considerare realitățile geopolitice, să demareze proiecte majore de infrastructură, să încheie parteneriate strategice “ce implică aspecte de securitate, mediu, economice, cercetare și tehnologie, parteneriate ce se construiesc pe eforturi considerabile, pentru obținerea unui consens” [13]. Un aspect important în demararea unor proiecte de succes la nivelul diplomației energetice este reprezentat de calitatea corpului diplomatic, demersurile acestuia în demararea, implementarea sau susținerea unor proiecte transfrontaliere, în reprezentarea intereselor României pentru atingerea obiectivului final de a face eforturile din sectorul energiei mai vizibile și mai de succes în derularea proiectelor.

CONCLUZII

Noutatea dezbaterii din cadrul conferinței scoate în evidență pericolele existente privind securitatea economică și energetică, identificarea căilor de depășire ale acestora. Cercetarea, inovarea și competitivitatea, necorelarea între procesele și fenomenele care privesc factorii de risc la adresa dezvoltării durabile a securității economice, în condiții de vulnerabilitate și instabilitate a economiei europene și mondiale, aflate într-o conjunctură

internațională schimbătoare, pot genera instabilitate în planul procesului de reformare. Nu se poate neglija nici modul în care statele membre își propun să se raporteze la politica energetică a UE, manifestând o sensibilitate ridicată în fața șocurilor care se reflectă ca vulnerabilitate economică. Efectele instabilităților de pe piețele globale sunt în mare măsură atenuate, în ultimii ani, datorită liberalizării și posibilității de a se aproviziona din import cu produsele necesare. Prețurile energiei vor fi afectate de vulnerabilitățile privind investițiile din domeniul energiei, precum și de stabilitatea prețului carbonului și a prețurilor internaționale, datorită creșterii cererii în țările emergente. Competitivitatea, securitatea aprovizionării și obiectivele legate de atenuarea schimbărilor climatice vor fi compromise, dacă rețelele electrice nu vor fi modernizate cu rețele alternative competitive și mai curate, prin folosirea eficientă a energiei pe tot parcursul lanțului energetic. Securitatea aprovizionării cu energie, utilizarea eficientă a resurselor, îmbunătățirea eficienței energetice, prețuri accesibile și soluții inovatoare sunt cruciale pentru o creștere durabilă, care să conducă la diminuarea efectelor rezultate din vulnerabilitatea și instabilitatea energiei în Uniunea Europeană.

Mediul actual în evoluția securității energetice este influențat de modificările profunde existente pe scena internațională prin apariția de noi concurenți în piața energetică, unde vechii actori își reduc ponderea, sau dispar, iar alți actori de tip statal, sisteme integrate economico-politice, continentale și globale își dispută cucerirea scenei energiei.

Politica energetică trebuie orientată spre accesibilitatea și interoperabilitatea tuturor conductelor și terminalelor, identificarea unor trasee alternative și a unor metode eficiente de utilizare a energiei, prin găsirea unor alternative de substituție a resurselor limitate și atenuarea dezechilibrelor de mediu ale resurselor energetice care în prezent devin tot mai limitate pe plan național și european. Teama epuizării acestor resurse în viitorul apropiat, obiectivele climatice și integrarea resurselor rezultate din energia verde, au determinat o reorientare a obiectivelor în materie de energie și climă a membrilor UE.

Credem, însă, că este nevoie de o strategie energetică comprehensivă, care să identifice clar vulnerabilitățile și riscurile majore, să stabilească în mod concret obiectivele strategice realizabile, modalitățile de îndeplinire a lor și, mai ales, direcțiile de acțiune care să asigure un grad înalt de securitate economică, concomitent cu o dezvoltare durabilă, prin creșterea competitivității, funcționării eficiente a unei piețe concurențiale interne de energie, integrate, interconectate și care să contribuie la dezvoltarea tehnologiilor energetice.

BIBLIOGRAFIE

1. *Financial Crisis Energy-Security-Cooperation; Energia și criza – mai mult sau mai puțin în siguranță?* Disponibil: www.nato.int/review
2. *Către o Europă durabilă până în 2030 Bruxelles*, 30.1.2019, COM(2019) 22 final
3. Stănișteanu, A.I. *Securitatea energetică și coridoarele energetice din Balcani*. București, În: Buletinul Universității Naționale de Apărare “Carol I”, 2015. Disponibil: <https://revista.unap.ro/index.php/revista/article/download/156/155> [citat 12.06.2016]
4. Al patrulea raport privind starea uniunii energetice. Bruxelles, 9.4.2019 COM(2019) 175 final
5. Popescu M. *Politica actuală privind finalizarea viitoarei strategii energetice naționale a României*. Disponibil: www.ecoforumjurnal.ro/article
6. *Strategia de Securitate Națională a României*. București, 2006. 7 p. Disponibil: www.presidency.ro.

7. *Raport al Comisiei privind punerea în aplicare a Comunicării privind securitatea aprovizionării cu energie și cooperarea internațională și a concluziilor Consiliului pentru energie din noiembrie 2011.* Disponibil: <http://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/1041210>
8. *Despre strategia energetică a României.* 25 iul. 2016. Disponibil: www.hotnews.ro. Actualitate Home - HotNews.ro
9. Popescu M. *Securitatea aprovizionării cu energie a UE și cooperarea internațională.* În: Conferința internațională Global Economy under crisis. Constanța, 4-5 decembrie 2014. Disponibil: <http://stec.univ-ovidius.ro/conferinte/the-international-conference-present-issues-of-global>
10. Parlamentul European. *Fișe tehnice privind Uniunea Europeană. Rezoluția Parlamentului European din 21 mai 2013.* Disponibil: www.europarl.europa.eu
11. [Statisticile privind energia din surse regenerabile - Statistics ; ec.europa.eu > eurostat > statistics-explained](#)
12. *Energie curată pentru toți europenii.* Bruxelles, 30.11.2016 COM(2016) 860 final
13. Ministerul Energiei. *Securitate și diplomatie energetică.* 2016. Disponibil: <http://cursdeguvernare.ro/Raport-Sesiune-Lucru>